

Sorjon kylä - Sorjos by osa Karjalan historiaa

Suomen suuruhtinaskunnan Karjalassa oli 1800-luvun lopulla kaksi erikoisleimaista kylää, joilla oli kielellisesti poikkeava historia.

Kannaksella sijaitti Muolaan pitäjän Kyyrölän kylä, joka oli enemmistöltään venäjänkielinen johtuen historian kulkuun liittyvistä 1700-luvulla tapahtuneista väestön pakkosiirroista.

Laatokan Karjalassa olevala Kurkijoen pitäjällä oli myös omansa valtaväestöstä poikkeava

kielellinen väestö: Sorjon kylän ruotsinkieliset.

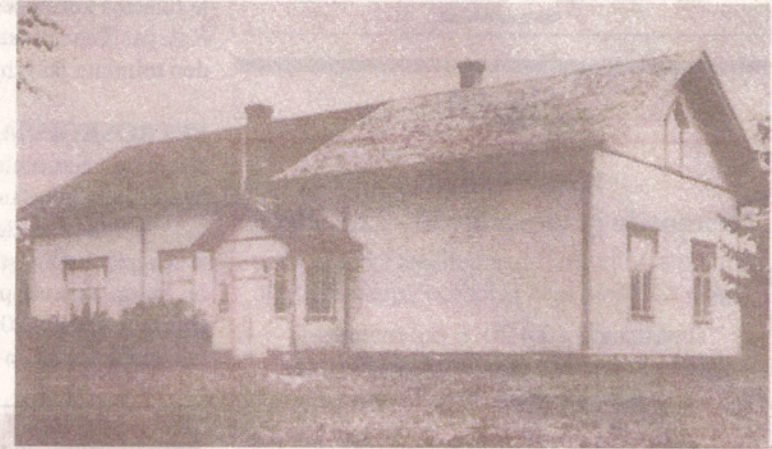
KIRJASSAAN Karelen – med kärlek *Kaj Wahlbeck* kertoo 1800-luvun loppupuolen historiaa ja jatkaa, että Suomen suuruhtinaskunnassa oli suuret katovuodet. Ruotsinkielisellä Pohjanmaalla oli vuosina 1867-68 kylmät kesät. Kylvötöihin päästiin vasta juhannusviikolla. Ensimmäiset hallayöt tulivat elokuun lopulla,

eikä vilja mitenkään ehtinyt valmistua. Sama kirja kertoo, että noina vuosina menehtyi Suomessa noin 90 000 ihmistä nälkään ja sen aiheuttamiin tauteihin.

KURKIJOEN pitäjässä sijaitti suurtila, jonka omisti rikas hovineuvos *A. von Etter*. Hän tarjosi ruotsinkieliselle Pohjanmaan väestölle mahdollisuuden paremmasta tulevaisuudesta. He voisivat ryhtyä torppareiksi Karjalassa, hänellä olisi osoittaa heille valmiit asumukset. Vastikkeeksi heidän tulisi suorittaa taksvärkkityötä hänelle.

Ehdot eivät kuitenkaan pohjanmaalaisia tyydyttäneet, ja he hylkäsivät tarjouksen, mutta von Etter tarjosi toisen vaihtoehdon muuttajille. Jos he olisivat halukkaita raivaamaan ja rakentamaan hoyin takamaille, jotka sijaitsivat juuri Sorjon kylässä, he saisivat lisäksi kymmenen vuoden vuokravapauden Niinpä Teerijärven, Kruunupyyn ja Alavetelin alueilta siirtyi käsityöläisammattin osaavia suurperheitä ja maanviljelijöitä yhteensä 213 henkilöä paremman tulevaisuuden toivossa Kurkijolle.

UUDISASUKKAAT asettuivat tiloilleen, raivasivat peltonsa ja rakensivat asumuksensa uskoen, että

Sorjon asema kuvattuna vuonna 1999.

tulevaisuus olisi onnellisempaa kuin Pohjanmaalla. He perustivat täysin ruotsinkielisen yhteisön ja rakensivat omilla kustannuksillaan kansakoulun, joka toimi heidän omalla äidinkielellään.

Sukunimiltään Pohjanmaalta siirtyneet perheet olivat *Björklund*, *Hongell*, *Skytten*, *Kajander*, *Haglund* ym. Heidän joukossaan oli myös minun äitini isovanhemmat *Mathias* ja *Amanda Henriks-son*. Kansakoulu aloitti toimintansa vuonna 1890 Siinä koulussa äitinikin aloitti opintiansa.

Ajansaotossa ja vuosien kuluessa Sorjon kylän väestörakenne muuttui, solmittiin avioliittoja yli kielirajojen. Uudella vuositu- hannella jo vuonna 1920 kylä oli suomalaisenemmistöinen. Kylän kielellinen erilaisuus oli ollut jo

pitkään valtaväestön ”hampaissa”. Yritykset saada koulu lakkautetuksi kilpistyivät siihen, että koulu sai toimintaansa tarvittavat varat, 500 markkaa opettajan palkkaukseen valtiolta ja kunnalta.

Vasta kun kunnan avustus monien yritysten jälkeen lakkautettiin 5.5. 1935, oli ruotsinkielinen koulu tiensä päässä. Erityisenä seikkana tässä koulun lopettamisessa täytyy mainita sanonta: ”Pitääkö sitä svenskaa taalata ”tyhjiille seinille”, kun koulussa on vain kymmenen oppilasta?”

Tänä päivänä, kun Karjala ei ole enää meidän, on uusien sukupolvien hyvä tietää tämän Sorjon kylän erityispiirre ja kokea se suurena rikkautena.

PEKKA ÅBERG
Järvenpää

